

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 23 ΜΑΙΟΥ 2024

Ι. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΕΟ

**Αξιότιμοι προσκεκλημένοι
Αγαπητοί συνάδελφοι**

Στην σύντομη εισήγησή μου, θα επιχειρήσω να επισημάνω ορισμένα στοιχεία της ανταγωνιστικότητας που κατά τη γνώμη μου αξίζει να συζητηθούν και ενδεχομένως να ληφθούν υπόψη.

Η ανταγωνιστικότητα συνδέεται συνήθως με το οικονομικό αποτέλεσμα και ένα θεωρητικός ορισμός της είναι 'η ικανότητα μιας επιχείρησης να αντιμετωπίζει με επιτυχία τον ανταγωνισμό, να ανταποκρίνεται στις συνθήκες ζήτησης πωλώντας τα αντίστοιχα προϊόντα και ταυτόχρονα να πραγματοποιεί κέρδη σε βάθος χρόνου, συγκρατώντας ή και διευρύνοντας το μερίδιο αγοράς που κατέχει'.

Η ανταγωνιστικότητα είναι ένα σχετικό μέγεθος του οποίου η μέτρηση γίνεται με δείκτες μέτρησης της οικονομικής απόδοσης όπως η ανάλυση κόστους – οφέλους. Σήμερα η ανάλυση αυτή απαραίτητα συμπληρώνεται και από τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό λόγο κόστους – οφέλους.

Άλλα δύο στοιχεία που καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα είναι η κερδοφορία και η παραγωγικότητα. Η παραγωγικότητα, ένα μέγεθος που συχνά παραμελούμε, θεωρείται μάλιστα ότι αντικατοπτρίζει την πραγματική ανταγωνιστικότητα. Αντανακλά την ικανότητα μετατροπής των εισροών σε εκροές και μετριέται με δείκτες όπως οι εκροές ανά εργαζόμενο ή ανά εργατοώρα κλπ. Η βελτίωση της παραγωγικότητας συνεπάγεται ευθέως βιώσιμα εισοδήματα, βελτίωση της απόδοσης επενδύσεων / κεφαλαίου κλπ.

Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα είναι ενδεικτικά σταθερότητα και η εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας, η έρευνα και ανάπτυξη, οι υποδομές, ενώ στην περίπτωση της γεωργία ιδιαίτερα, το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, η ηλικία των αγροτών, το επίπεδο

εκπαίδευσης / κατάρτισης, το φυσικό περιβάλλον και οι κλιματικές συνθήκες.

Μια άλλη έννοια την οποία συνδέουμε στενά με την ανταγωνιστικότητα είναι αυτή της βιωσιμότητας ή αειφορίας.

Σύμφωνα με έναν ορισμό της, η αειφόρος αμπελοκαλλιέργεια είναι ένα ολοκληρωμένο σύνολο πρακτικών που είναι περιβαλλοντικά ορθές, κοινωνικά δίκαιες και οικονομικά βιώσιμες.

Για τον ΟΙΥ, το Διεθνές Γραφείο Αμπέλου και Οίνου, η βιωσιμότητα (sustainability) στην αμπελοκαλλιέργεια βασίζεται σε 5 αρχές :

1. Η βιώσιμη προσέγγιση ενσωματώνει περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές πτυχές
2. Η βιώσιμη αμπελοκαλλιέργεια σέβεται το περιβάλλον
3. Η βιώσιμη αμπελοκαλλιέργεια είναι ευαίσθητη σε κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές
4. Η βιώσιμη αμπελοκαλλιέργεια επιδιώκει να διατηρήσει την οικονομική βιωσιμότητα
5. Οι βιώσιμες πρωτοβουλίες απαιτούν σχεδιασμό και αξιολόγηση

Σε συνέχεια αυτής της θεωρητικής προσέγγισης, θα αναφέρω ενδεικτικά ορισμένους παράγοντες που θεωρώ κρίσιμους για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας του αμπελουργικού τομέα.

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του αμπελουργικού τομέα πρέπει να συμφωνούν με τον αντίστοιχο σχεδιασμό της εμπορίας και μάλιστα να προπορεύονται λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις της αγοράς.

Το 2010 ολοκληρώσαμε τον στρατηγικό σχεδιασμό Marketing & Branding και ενώ έπρεπε ο σχεδιασμός της παραγωγής να ακολουθήσει άμεσα, ξεκινήσαμε να το συζητάμε χωρίς τελικά να υλοποιήσουμε κάτι. Απλά η αμπελουργία ακολούθησε την εξέλιξη της ζήτησης τα χρόνια μετά το στρατηγικό, ενώ η ανάπτυξη των αγορών αξιοποίησε τα ευρήματα του σχεδιασμού.

Έτσι, οι γηγενείς ποικιλίες με την πρωτοκαθεδρία του Ασύρτικου και επόμενη την Μαλαγουζιά αναπτύχθηκαν σημαντικά στην αγορά και στις καλλιεργούμενες εκτάσεις μαζί με κάποιες λιγότερο διαδεδομένες,

ενδεικτικά αναφέρω το Βιδιανό και τη Λημνιώνα, καθώς και άλλες λιγότερο γνωστές που έκαναν την εμφάνισή τους.

Οι τάσεις της αγοράς σήμερα συνοψίζονται στα λευκά κρασιά και τα ελαφριά ροζέ. Τα κόκκινα είναι σε πτώση ενώ η συμμετοχή ξενικών ποικιλιών σε χαρμάνια με γηγενείς συνεχίζει να είναι ενδιαφέρουσα. Είναι αναγκαίο οργανωμένα ο αμπελουργικός τομέας με την οινοποιία να συζητούν αυτές τις εξελίξεις, ώστε να εντοπίζονται λύσεις προσαρμογής στις αλλαγές που έρχονται.

Η ελληνική οινική προσφορά, είναι πλέον σε μεγάλο επίπεδο ισχυρά ποιοτική και διαφοροποιημένη. Αξιοποιώντας το επιτυχημένο branding και τα προγράμματα προβολής - προώθησης, διευρύνονται τα μερίδιά μας στις εξαγωγές και οι τιμές πώλησης ανεβαίνουν. Δημιουργείται έτσι σταδιακά σε ορισμένες περιοχές ένα στέρεο πλαίσιο ζήτησης και τιμών σταφυλιού που στηρίζουν εισοδήματα και ανάπτυξη.

Το βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα του Ελληνικού κρασιού οι γηγενείς ποικιλίες, αξιοποιείται όχι τόσο οργανωμένα όσο χρειάζεται.

Σε θεσμικό επίπεδο η αλλαγή του πλαισίου ταξινόμησης ώστε να επιτραπεί η καλλιέργεια των γηγενών ποικιλιών στο σύνολο της Ελληνικής επικράτειας καθυστερεί. Η απελευθέρωση αυτή θα διευκολύνει την περαιτέρω αξιοποίηση ποικιλιών από τους αμπελουργούς και οινοποιούς, που αναλαμβάνουν το ρίσκο και το κόστος του πειραματισμού.

Όσο βαρύγδουπο και αν ακούγεται, χρειαζόμαστε ένα εθνικό σχέδιο για τις ποικιλίες μας διότι είναι εξαιρετικά κρίσιμος παράγοντας για την βιωσιμότητα του τομέα.

ΕΔΟΑΟ, Δημόσιος φορέας, ΕΛΓΟ Δήμητρα που είναι ο διατηρητής σύμφωνα με το νόμο, η επιστημονική κοινότητα, οι φυτωριούχοι, πρέπει να χαράξουμε μια εθνική στρατηγική για την διάσωση, διατήρηση και την αξιοποίηση του γηγενούς γενετικού υλικού της Αμπέλου.

Η εγκατάλειψη αμπελώνων και η αναδιάρθρωση είναι αιτίες μεγάλης μείωσης της γενετικής παραλλακτικότητας των ελληνικών αμπελώνων και παραμένουν οι μεγάλες απειλές για το μέλλον. Αξίζει δε να σημειώσουμε ότι σήμερα η τάση είναι η δημιουργία πολυκλωνικών αμπελώνων με την μαζική επιλογή να προτιμάται έναντι της μονοκλωνικής προσέγγισης.

Η κλιματική κρίση αλλάζει τις προτεραιότητες στην αμπελουργία. Το ποικιλιακό δυναμικό και η προσαρμογή του σε νέες περιοχές είναι στην πρώτη γραμμή των συζητήσεων. Εκεί όμως που άλλες χώρες δημιουργούν νέες ποικιλίες για να αντιδράσουν στο πρόβλημα, εμείς έχουμε την δυνατότητα να αξιοποιήσουμε τις δικές μας.

Οι καλλιεργητικές τεχνικές είναι εργαλεία αντιμετώπισης των προβλημάτων της αλλαγής στο κλίμα, βελτίωσης της ποιότητας και διασφάλισης ποσοτικής απόδοσης. Η πρόοδος της επιστήμης βοηθά στην κατεύθυνση αυτή όμως η διαχρονική εμπειρία των αμπελουργών συνεισφέρει πλέον σημαντικά στην διατήρηση της ανθεκτικότητας των αμπελιών απέναντι στις προκλήσεις του κλίματος.

Οι προκλήσεις της εποχής απαιτούν νέες δεξιότητες .

Η διάρθρωση της οينوποιίας στην Ελλάδα έχει αλλάξει δραματικά την τελευταία δεκαετία με τον αριθμό των οινοποιείων να εκτοξεύεται στα 1400 ενεργά σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, ίσως και παραπάνω. Μεταξύ αυτών τα μικρά, με παραγωγή κάτω των 100 τόνων είναι η πλειοψηφία, σε αριθμό μάλλον άνω των χιλίων. Πολλά από αυτά είναι δε πολύ μικρά, οικογενειακές επιχειρήσεις κατά πλειοψηφία με ιδιότητα αμπέλια.

Το σύνθετο επάγγελμα του αμπελουργού – οινοποιού είναι εδώ, καλλιέργεια των αμπελώνων, οινοποίηση, εμφιάλωση, διανομή – πώληση, υποδοχή επισκεπτών. Έξω από το θεσμικό πλαίσιο που χρειάζεται να αντιμετωπισθεί σε μια τόσο σύνθετη λειτουργία, εκείνο που χρειάζεται επίσης είναι και η εκπαίδευση – κατάρτιση ώστε να μπορεί κάποιος να ανταποκριθεί σε τόσο πολλές και διαφορετικές ανάγκες.

Η εκπαίδευση και η συνεχής κατάρτιση των ανθρώπων του κλάδου, των αμπελουργών μας εν προκειμένω, αποτελεί ένα από τα πιο κρίσιμα και σημαντικά στηρίγματα της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας της αμπελουργίας.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός δε είναι μια απόλυτη αναγκαιότητα μαζί με την συνεργασία, σύμπνοια και ενεργοποίηση των φορέων του κλάδου και των μελών μας, στους κοινούς στόχους και τις προκλήσεις των καιρών.